

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਖੋਸਲਾ ਜੇ.

ਦਸੋਧਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲੈਟਸ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਜਵਾਬਦਾਰ।

1955 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 268

1955 ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ (1861 ਦਾ ਵੀ)—ਸੈਕਸ਼ਨ 15—ਸੂਚਨਾ ਪੋਸਟ-
-----ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਦਫ਼ਤਰੀ ਪੁਲਿਸ -ਅਕਤੂਬਰ, 20 ਵੀਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ
ਅਦਾਲਤੀ ਘਰ, ਡਾਕਘਰਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਪਟਵਾਰਖਾਨਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹੋ ਕੇ ਹੋਰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ
ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ-ਡਾਕਘਰਾਂ ਅਤੇ ਪਟਵਾਰਖਾਨਿਆਂ ' ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋ ਕਲੇਮੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ
ਤਾਇਨਾਤੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਸੂਲੀ - ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਭਾਵੇਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਦੇ
ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। * ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ
ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ
ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ
15 ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ "ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ
ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ" ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ
'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ- ਬਾਕੀ ਭਾਗ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਪਟਵਾਰਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਡਾਕਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਲੇਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

ਹਰਲਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (1), ਵੱਖਰਾ;
ਜੌਨਸ ਬਨਾਮ ਰੌਬਸਨ (2), 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਈ ਐੱਫ਼ ਬਾਰਲੋ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮਿਤੀ 11 ਜਨਵਰੀ, 1955, ਸ੍ਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਤੀਸਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮਿਤੀ 30 ਜੂਨ, 1954 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ* ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ।

ਵਾਈਪੀ ਗਾਂਧੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਸ. ਐਮ- ਸੀਕਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. ਇਹ ਦੂਸਰੀ ਅਪੀਲ ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਉੱਠੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਅਜੀਤਵਾਲ, ਢੁੱਡੀਕੇ ਅਤੇ ਚੂਹੜਚੱਕ ਵਿੱਚ ਦੰਡਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 15,540 ਰੁ. ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ। ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੇ ਲੇਵੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਨੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਆਈ

* ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ।

ਅਗਸਤ 1950 ਤੋਂ ਜੁਲਾਈ 1951 ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹਨਾਂ ♦ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੰਡਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 25 ਅਗਸਤ, 1950 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(1) AIR. 1951 S.C. 467

(2) (1901) 1 Q.B. 673

Dasondha
Singh and
others

v.
The Punjab
State

Khosla, J.

ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪੋਸਟ ਕਰਕੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ-

- (1) ਮੋਗਾ ਵਿਖੇ ਕੋਰਟ ਹਾਊਸ;
- (2) ਚੂਹੜ ਚੱਕ, ਢੁੱਡੀਕੇ ਅਤੇ ਅਜੀਤਵਾਲ ਵਿਖੇ ਡਾਕਘਰ;
- (3) ਥਾਣਾ ਮਹਿਣਾ ਵਿਖੇ; ਅਤੇ
- (4) ਚੂਹੜ ਚੱਕ, ਢੁੱਡੀਕੇ ਅਤੇ ਅਜੀਤਵਾਲ ਦੇ ਪਟਵਾਰਖਾਨੇ।

ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦਰਸਾਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੋ-ਪ੍ਰੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਲੇਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਖੋਜ ਮੇਰੇ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪਟਵਾਰ ਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਡਾਕਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪੋਸਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਭੁੱਲ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਮੰਦਾ ਕਹਾਣੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਖਰਾਬ ਜਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਲਾਗਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੋਟਿਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ "ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ" ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੰਟਰਪ੍ਰੀਟੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਸਟੈਚੂਟਸ, 10 ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੰਨਾ 374 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦਾ ਹੈ-

Dasondha
Singh and
others
v.
The Punjab
State
Khosla, J.

"ਜਿੱਥੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਣਾਅ।"

ਇਕੱਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਟਵਾਰਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਐਪ ਪੀਲੈਟਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜੇਕਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ

(1) A.I.R. 1951 S.C. 467

(2) (1901) 1 Q.B 673

Dasondha Singh and others v. The Punjab State
Khosla, J.

ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਅਤੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰ ਲਏ ਗਏ। ਡਾਕਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਇਹ ਥਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਮੋਗਾ ਵਿਖੇ ਕਚਹਿਰੀ ਘਰ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਰਲਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਗੜਬੜ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਵਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ ਜੋ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਨਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੌਨਸ ਬਨਾਮ ਰੱਬਸਨ, (2) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1896 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੀ:-

"ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸਫੋਟਕ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਨ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਖਾਣਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ' ■

Dasondha
Singh and
others

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ "ਸ਼ੱਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕੇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ।

v.
The Punjab
State

Khosla, J.

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੰਡਾ ਟੋਰੀ ਉਪਬੰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਭਾਗ ਸਿਰਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਪਟਵਾਰਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੇਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਂ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

(1) A.I.R. 1951 S.C. 467

(2) (1901) 1 Q.B 673